

DE SIBYLLA ERYTHRAEA,
 quæ inter alias Sibyllas cognoscitur de Chri-
 sto euidencia multa cecinisse, Augustin.
 de Ciuit. Dei cap. 23. libri 18.

Eodem tempore nonnulli Sibyllam Erythræ-
 am uaticinatam ferunt. Sibyllas autem Var-
 ro prodit plures fuisse, non unam. Hæc sanè Ery-
 thræa Sibylla, quædam de Christo manifesta con-
 scripsit, quæ etiam nos prius in Latina lingua uer-
 sibus malè Latinis, & non stantibus, legimus, per
 nescio cuius interpretis imperitiam, sicut post co-
 gnouimus. Nam uir clarissimus Flaccianus, qui
 etiam proconsul fuit, homo facillimæ facundiæ,
 multæq; doctrinæ, cum de Christo colloqueremur,
 Græcum nobis codicem protulit, carmina esse di-
 cens Sibyllæ Erythrææ: ubi ostendit quodam loeo,
 in capitibus uersuum ordinem literarum ita se ha-
 bentem, ut hæc in eo uerba legerentur, *Ιησους χρισ-
 τος θεος υιός σωτηριος*: quod est Latine, Iesus Christus
 Dei filius saluator. Hi autem uersus, quorum pri-
 mæ literæ istum sensum, quem diximus, reddunt,
 sicut eos quidam Latinus extantibus uersibus est
 interpretatus, hæc continent:

Iudicij signum, tellus sudore madescet:
 E' cælo rex adueniet per secla futurus:
 Scilicet ut carnem præsens, ut iudicet orbem.
 Vnde Deum cernent incredulus atq; fidelis,

Cels

Celsum cum sanctis, æui iam termino in ipso.
 Sic animæ cum carne aderunt, quas iudicet ipse,
 Cum iacet incultus densis in uepribus orbis.
 Reijcient simulacra uiri, cunctam quoq; gazam:
 Exuret terras ignis, pontumq; polumq;
 Inquirens tetri portas effringet Auerni.
 Sanctorum sed enim cunctæ lux libera carnî
 Tradetur, fontes æterna flamma cremabit.
 Occultos actus retegens tunc quisq;, loquetur
 Secreta, atq; Deus reserabit pectora luci.
 Tunc erit & luctus, stridebunt dentibus omnes.
 Eripitur solis iubar, & chorus interit astris.
 Soluetur cœlum, lunaris splendor obibit.
 Deijciet colles, ualles extollet ab imo.
 Non erit in rebus hominum sublime, uel altum.
 Iam æquantur campis montes, & cœrula ponti.
 Omnia cessabunt, tellus confracta peribit.
 Sic pariter fontes torrentur, fluminaq; igni.
 Et tuba tunc sonitum tristem demittet ab alto,
 Orbe gemens facinus miserum, uariosq; labores,
 Tartareumq; chaos monstrabit terra dehiscens.
 Et coram hic Domino reges sistentur ad unum.
 Decidet è coelis ignisq; & sulphuris amnis.

In his Latinis uersibus de Græco utcūq; transla-
 tatis, ibi nō potuit ille sensus occurrere, qui fit, cum
 literæ, quæ sunt in eorum capitibus, connectun-
 tur, ubi u litera in Græco posita est, quia non po-
 tuca

tuerunt Latina uerba inueniri, quæ ab eadem litera inciperent, & sententiæ conuenirent. Hi autem sunt uersus tres, quintus et octauusdecimus, & nonusdecimus. Deinde literas, quæ sunt in capitibus omnium uersuum, connectentes, horum trium quæ scriptæ sunt non legamus, sed pro eis u literam tanquam in eisdem locis ipsa sit posita, recordemur, & exprimimus in quinque uerbis: Iesus Christus Dei filius saluator. sed cum Græcè hoc dicitur, nõ Latine, & sunt uersus uiginti & septem, qui numerus quadratum ternarium solidum reddit. tria enim ter ducta fiunt nouem: & ipsa nouem si ter ducantur, ut ex lato in altum figura consurgat, ad uiginti septem perueniunt. Horum autem Græcorum quinque uerborum, quæ sunt, Ἰησοῦς χριστὸς θεοῦ υἱὸς σωτὴρ, quod est Latine, Iesus Christus Dei filius saluator, si primas literas iungas, erit ἰχθῦς, id est piscis: in quo nomine mysticè intelligitur Christus, eo quòd in huius mortalitatis abyssu, uelut in aquarum profunditate, uiuus, hoc est sine peccato esse potuerit. Hæc autem Sibylla, siue Erythræa, siue, ut quidam magis credunt, Cumana, ita nihil habet in toto carmine suo, cuius exigua ista particula est, quod ad Deorum falsorum siue fictorum cultum pertineat. quinimmò ita etiam contra eos, & contra cultores eorum loquitur, ut in eorum numero deputanda uideatur, qui pertinent ad ciuitatem Dei.

Dei. Inserit etiam Lactantius operi suo quaedam de Christo uaticinia Sibyllæ, quamuis non exprimat cuius. Sed quæ singillatim ipse posuit, ego arbitratu sum coniunctim esse ponenda, tanquam unum sit prolixum, quæ ille plura commemorauit, et breuia. In manus iniquas, inquit, fidelium postea ueniet. Et dabunt Deo alapas manibus incestis, et impurato ore expuent uenenatos sputos. Dabit uero ad uerbera simpliciter sanctum dorsum. Et colaphos accipiens tacebit, ne quis agnoscat, quod uerbum, uel unde uenit: ut inferis loquatur, et corona spinea coronetur. Ad cibum autem fel, et ad sitim acetum dederunt, inhospitalitate hanc monstrabunt mensam. Ipsa enim insipiens gens tuum Deum non intellexisti, ludentem mortalium mentibus: sed et spinis coronasti, et horridum fel miscuisti. Templi uero uelum scindetur, et medio die nox erit tenebrosa nimis, in tribus horis. Et morte morietur tribus diebus somno suscepto. Et tunc ab inferis regressus ad lucem letam ueniet, primus resurrectionis principio reuocatis ostenso. Ista Lactantius carptim per interualla disputationis suæ, sicut ea poscere uidebantur, quæ probare intenderat, adhibuit testimonia Sibyllina: quæ nos, nihil interponentes, sed in unam seriem connexa ponentes, solis capitibus (si tamen scriptores deinceps ea seruare non negligant) distinguenda curauimus. Nonnulli

fanè Erythræam Sibyllam non Romuli, sed belli Troiani tempore fuisse scripserunt. Eadem Acrostichidis translatio est apud eundem Augustinum in Oratione contra Iudeos, Paganos & Arrianos.

SIBYLLÆ ERYTHREÆ DE EXTREMO

in terris Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi iudicio uaticinium, è Græco Latine à Ioanne Lango uersum.

Acrostichis, hoc est, primæ carminum literæ,

IESVS CHRISTVS DEI FILIVS
SERVATOR CRVX.

Iudicij metuet sudans præfagia tellus,
Et rex æternus magno descendet Olympo,
Sublimis carnem mundumq; ut iudicet omnem.
Vnum suspicient numen prauiq; boniq;
Summum, supremo cum sanctis tempore mundi.
Carnifer ille homines iudex inquiret in omnes.
Horrida terra uias cœli spinaq; tenebunt.
Reijcient simulacra uiri, gazamq; repostam.
Ille domus cæcas & Ditis claustra refringet.
Sanctior à mortis iam nexu libera lucem
Turba hominum cernet, scelerosos flamma piabit
Vlatrix perpetuum: mala quæ quis cunq; patrauit
Sontica, suppressitq; diu, producet in auras:
Deteget & furuis Deus obsita corda tenebris.

Erasmus